

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้กล่าวถึงสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อใช้เสนอข้อมูลดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
%	แทน	ร้อยละ (Percentage)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F – distribution
p-value/ sig	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability)
*	แทน	ค่าสถิติที่ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 332 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 329 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 99.14) จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS version 9.05 for Windows ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำเสนอเป็น 3 ประเด็นหลัก ตามลำดับดังนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทการบริหารจัดการวัดตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร และคณะกรรมการบริหารวัด และผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารจัดการวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏผลดังตารางที่ 2 ถึง 7

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (รูป / คน)	คิดเป็นร้อยละ
เจ้าอาวาส	30	9.04
ภิกษุสามเณร	243	73.20
คณะกรรมการบริหารวัด	56	16.90
รวม	329	99.14

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างปรากฏดังนี้ เจ้าอาวาส จำนวน 30 รูป (ร้อยละ 9.04) ภิกษุสามเณร 243 รูป (ร้อยละ 73.19) และ คณะกรรมการบริหารวัด 56 รูป/คน (ร้อยละ 16.87) จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 332 รูป /คน แต่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ 329 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.14 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พรรษาของเจ้าอาวาสและภิกษุสามเณร

พรรษา	จำนวน			คิดเป็นร้อยละ		
	เจ้าอาวาส (รูป)	ภิกษุ สามเณร (รูป)	โดยรวม	เจ้าอาวาส	ภิกษุ สามเณร	โดยรวม
น้อยกว่า 6 พรรษา	2	169	171	6.70	69.50	62.60
6 – 10 พรรษา	12	51	63	40.00	21.10	23.10
11 – 15 พรรษา	2	14	16	6.70	5.80	5.90
16 – 20 พรรษา	4	7	11	13.30	2.90	4.00
21 พรรษาขึ้นไป	10	2	12	33.33	0.80	4.40
รวม	30	243	273	100.00	100.00	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ทั้งเจ้าอาวาสและภิกษุสามเณรมีพรรษาอยู่ในช่วงน้อยกว่า 6 พรรษา มากที่สุด (ร้อยละ 62.60) รองลงมามีพรรษาอยู่ในช่วง 6–10 พรรษา (ร้อยละ 23.10) มีพรรษาอยู่ในช่วง 11–15 พรรษา (ร้อยละ 5.90) มีพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป (ร้อยละ 4.40) และมีพรรษาอยู่ในช่วง 16–20 พรรษา (ร้อยละ 4.00) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพ พบว่า เจ้าอาวาสมีพรรษาอยู่ในช่วง 6–10 พรรษา มากที่สุด (ร้อยละ 40.00) รองลงมามีพรรษาอยู่ในช่วง 21 พรรษาขึ้นไป (ร้อยละ 33.33) ช่วง 16–20 พรรษา (ร้อยละ 13.30) ช่วง 11–15 พรรษา (ร้อยละ 6.70) และมีพรรษาน้อยกว่า 6 พรรษา (ร้อยละ 6.70) ตามลำดับ ส่วนภิกษุสามเณร มีพรรษาอยู่ในช่วงน้อยกว่า 6 พรรษา มากที่สุด (ร้อยละ 69.50) รองลงมามีพรรษาอยู่ในช่วง 6–10 พรรษา (ร้อยละ 21.10) มีพรรษาอยู่ในช่วง 11–15 พรรษา (ร้อยละ 5.80) มีพรรษาอยู่ในช่วง 16–20 พรรษา (ร้อยละ 2.90) และมีพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป (ร้อยละ 0.80) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับการศึกษาทางธรรมของเจ้าอาวาสและภิกษุสามเณร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ระดับการศึกษา ทางธรรม	จำนวน			คิดเป็นร้อยละ		
	เจ้าอาวาส (รูป)	ภิกษุ สามเณร (รูป)	โดยรวม	เจ้าอาวาส	ภิกษุ สามเณร	โดยรวม
ไม่มีวุฒิทางธรรม	0	2	2	0.00	0.80	0.70
นักธรรมตรี	1	66	67	3.30	27.20	24.50
นักธรรมโท	4	48	52	13.30	19.80	19.00
นักธรรมเอก	25	127	152	83.30	52.30	55.70
รวม	30	243	273	100.00	100.00	100.00

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่า ทั้งเจ้าอาวาสและภิกษุสามเณรสำเร็จการศึกษาทางธรรมในระดับนักธรรมเอกมากที่สุด (ร้อยละ 55.70) รองลงมาคือ นักธรรมตรี (ร้อยละ 24.50) นักธรรมโท (ร้อยละ 19.00) และไม่มีวุฒิทางธรรม (ร้อยละ 0.70) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพ พบว่า เจ้าอาวาส สำเร็จการศึกษาทางธรรมในระดับนักธรรมเอกมากที่สุด (ร้อยละ 83.30) รองลงมาคือ นักธรรมโท (ร้อยละ 13.30)

นักธรรมตรี (ร้อยละ 3.30) และไม่มีวุฒิทางธรรม (ร้อยละ 0.00) ตามลำดับ
 ส่วนภิกษุสามเณรสำเร็จการศึกษาทางธรรมในระดับนักธรรมเอกมากที่สุด (ร้อยละ 52.30)
 รองลงมาคือ นักธรรมตรี (ร้อยละ 27.20) นักธรรมโท (ร้อยละ 19.80) และไม่มีวุฒิทางธรรม
 (ร้อยละ 0.80) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ระดับการศึกษาภาษาบาลีของเจ้าอาวาสและภิกษุสามเณร

ระดับการศึกษา ภาษาบาลี	จำนวน			คิดเป็นร้อยละ		
	เจ้าอาวาส (รูป)	ภิกษุ สามเณร (รูป)	โดยรวม	เจ้าอาวาส	ภิกษุ สามเณร	โดยรวม
ไม่มีวุฒิทาง ภาษาบาลี	5	177	182	16.67	72.80	66.66
ป.ธ. 1 – 2	6	41	47	20.00	16.90	17.22
ป.ธ. 3 – 4	9	19	28	30.00	7.80	10.26
ป.ธ. 5 – 6	3	3	6	10.00	1.20	2.20
ป.ธ. 7 – 8	5	3	8	16.70	1.20	2.93
ป.ธ. 9	2	0	2	6.66	0.00	0.73
รวม	30	243	273	100.00	100.00	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ทั้งเจ้าอาวาสและภิกษุสามเณรสำเร็จการศึกษาทางภาษาบาลีใน
 ระดับไม่มีวุฒิทางภาษาบาลีมากที่สุด (ร้อยละ 66.66) รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับเปรียญ
 ธรรม 1-2 ประโยค (ร้อยละ 17.22) ระดับเปรียญธรรม 3-4 ประโยค (ร้อยละ 10.26) ระดับ
 เปรียญธรรม 7-8 ประโยค (ร้อยละ 2.93) ระดับเปรียญธรรม 5-6 ประโยค (ร้อยละ 2.20) และ
 ระดับเปรียญธรรม 9 ประโยค (ร้อยละ 0.73) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพ พบว่า เจ้าอาวาสสำเร็จการศึกษาทางภาษาบาลี
 ในระดับเปรียญธรรม 3-4 ประโยค มากที่สุด (ร้อยละ 30.0) รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับ
 เปรียญธรรม 1-2 ประโยค (ร้อยละ 20.00) ระดับเปรียญธรรม 7-8 ประโยค (ร้อยละ 16.70)
 ไม่มีวุฒิทางภาษาบาลี (ร้อยละ 16.67) และระดับเปรียญธรรม 9 ประโยค (ร้อยละ 6.66)

ตามลำดับ ส่วนภิกษุสามเณรสำเร็จการศึกษาทางภาษาบาลีในระดับไม่มีวุฒิทางภาษาบาลีมากที่สุด (ร้อยละ 72.80) รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับเปรียญธรรม 1-2 ประโยค (ร้อยละ 16.90) ระดับเปรียญธรรม 3-4 ประโยค (ร้อยละ 7.80) ระดับเปรียญธรรม 5-6 ประโยค (ร้อยละ 1.20) ระดับเปรียญธรรม 7-8 ประโยค (ร้อยละ 1.20) และระดับเปรียญธรรม 9 ประโยค (ร้อยละ 0.0) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ระดับการศึกษาทางโลกของเจ้าอาวาสและภิกษุสามเณร

ระดับการศึกษาทางโลก	จำนวน			คิดเป็นร้อยละ		
	เจ้าอาวาส (รูป)	ภิกษุสามเณร (รูป)	โดยรวม	เจ้าอาวาส	ภิกษุสามเณร	โดยรวม
ประถมศึกษา	8	79	87	26.70	32.50	31.90
มัธยมศึกษา	16	101	117	53.30	41.60	42.90
อุดมศึกษา	6	63	69	20.00	25.90	25.30
รวม	30	243	273	100.00	100.00	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ทั้งเจ้าอาวาสและภิกษุสามเณรสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มากที่สุด (ร้อยละ 42.90) รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 31.90) และระดับอุดมศึกษา (ร้อยละ 25.30) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพ พบว่า เจ้าอาวาสสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มากที่สุด (ร้อยละ 53.30) รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 26.70) และระดับอุดมศึกษา (ร้อยละ 20.00) ตามลำดับ ส่วนภิกษุสามเณรสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มากที่สุด (ร้อยละ 41.60) รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 32.50) และระดับอุดมศึกษา (ร้อยละ 25.90) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ช่วงอายุของคณะกรรมการบริหารวัด

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 21 ปี	0	0.00
21 – 25 ปี	0	0.00
26 – 30 ปี	1	1.80
31 – 35 ปี	9	16.10
36 – 40 ปี	13	23.20
41 ปี ขึ้นไป	33	58.90
รวม	56	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า คณะกรรมการบริหารวัด มีอายุอยู่ในช่วง 41 ปี ขึ้นไป มากที่สุด (ร้อยละ 58.90) รองลงมามีอายุอยู่ในช่วง 36-40 ปี (ร้อยละ 23.20) มีอายุอยู่ในช่วง 31-35 ปี (ร้อยละ 16.10) มีอายุอยู่ในช่วง 26 –30 ปี (ร้อยละ 1.80) และไม่มีคณะกรรมการบริหารวัดที่มีอายุน้อยกว่า 26 ปี (ร้อยละ 0.00)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ผลการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ ได้นำเสนอเป็น 2 หัวข้อ ตามลำดับ ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์บทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

มีรายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการปฏิบัติ
ของบทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน

ด้านที่	รายการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	ระดับการปฏิบัติ		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
1	การปกครอง	3.54	0.66	มาก
2	การเผยแผ่ศาสนาธรรม	3.18	0.76	ปานกลาง
3	การศาสนศึกษา	2.48	0.61	น้อย
4	การศึกษาสงเคราะห์	2.47	0.51	น้อย
5	การสาธารณูปการ	3.52	0.88	มาก
6	การสาธารณสงเคราะห์	3.52	0.73	มาก
รวม		3.18	0.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่า บทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด โดยรวม
อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เจ้าอาวาส มีบทบาท
ในการบริหารจัดการวัด อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ($\bar{X} = 3.54$)
ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ($\bar{X} = 3.52$) และด้านการสาธารณูปการ ($\bar{X} = 3.52$)
สำหรับบทบาทที่เจ้าอาวาสมีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการเผยแผ่
ศาสนาธรรม ($\bar{X} = 3.18$) ส่วนบทบาทที่เจ้าอาวาสมีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับน้อย
คือ ด้านการศาสนศึกษา ($\bar{X} = 2.48$) และด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\bar{X} = 2.47$)

1.2 ผลการวิเคราะห์บทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด จำแนกเป็นรายด้าน

1.2.1 ด้านการปกครอง

ผลการวิเคราะห์ แสดงไว้ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับปฏิบัติของบทบาท
เจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ด้านการปกครอง จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
1	ปกครองภิกษุสงฆ์ สามเณรที่อยู่ในวัดให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของมหาเถรสมาคม	3.73	1.14	มาก
2	สอดส่องดูแลรักษาความเรียบร้อยดีงามภายในวัด	3.52	1.06	มาก
3	ปกครองและสอดส่องให้คฤหัสถ์ที่มาพำนักอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ ของวัดด้วยดี	3.60	1.15	มาก
4	จัดให้มีคณะกรรมการบริหารวัดอย่างเป็นรูปธรรม	3.64	1.01	มาก
5	จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานบริหารให้เป็นไปตามระเบียบของวัด	3.48	1.20	ปานกลาง
6	จัดทำแผนในการบริหารวัดอย่างเป็นระบบ	3.35	1.11	ปานกลาง
7	ประสานงานแต่ละฝ่ายเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ	3.69	1.09	มาก
8	ให้โอกาสแก่กรรมการทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารวัด	3.31	1.09	ปานกลาง
รวม		3.54	0.66	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า บทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ด้านการปกครอง
คณะสงฆ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่มีบทบาท
อยู่ในระดับมาก ($3.52 \leq \bar{X} \leq 3.73$) เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับ ปรากฏดังนี้
ปกครองภิกษุสงฆ์ สามเณรที่อยู่ในวัดให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของ
มหาเถรสมาคม ($\bar{X} = 3.73$) ประสานงานแต่ละฝ่ายเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไป
อย่างราบรื่น และบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.69$) และจัดให้มี

คณะกรรมการบริหารวัดอย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X} = 3.64$) ส่วนซ้อนนอกเหนือจาก
ที่กล่าวมาแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ($3.31 \leq \bar{X} \leq 3.48$)

1.2.2 ด้านการเผยแพร่ศาสนาธรรม

ผลการวิเคราะห์ แสดงไว้ในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับปฏิบัติของบทบาท
เจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ด้านการเผยแพร่ศาสนาธรรม จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
9	ดำเนินการเผยแพร่ธรรมวิธีการแสดงพระธรรมเทศนา	3.75	1.03	มาก
10	การดำเนินการเผยแพร่ธรรมวิธีการ แสดงปาฐกถาภายในวัด	3.74	1.02	มาก
11	เผยแพร่ธรรมทางวิทยุ	2.46	1.64	น้อย
12	เผยแพร่ธรรมทางโทรทัศน์	2.27	1.43	น้อย
13	เผยแพร่ธรรมด้วยการมอบหนังสือธรรมะ ให้แก่องค์กรต่าง ๆ	2.44	1.05	น้อย
14	เผยแพร่ธรรมการปาฐกถานอกวัด	3.31	0.9	ปานกลาง
15	การเผยแพร่ธรรมการจัดกิจกรรม ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	3.29	1.22	ปานกลาง
16	จัดกิจกรรมอบรมจริยธรรม แนะนำ สั่งสอนประชาชน ให้รู้จักรับผิดชอบชั่วดีการที่ควรทำและควรเว้น	3.29	1.21	ปานกลาง
17	จัดให้มีการบวชสามเณรภาคฤดูร้อนเพื่ออบรมศีลธรรม อันดีงาม และส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.30	1.21	ปานกลาง
18	จัดให้มีพิธีการแสดงตนเป็นพุทธมามกะในวัด	3.30	1.22	ปานกลาง

ข้อที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
19	จัดให้มีการฝึกอบรมพระธรรมทูตให้มีขึ้นในวัด	3.39	1.14	ปานกลาง
20	จัดให้มีโครงการเผยแผ่ศาสนาธรรม	3.40	1.15	ปานกลาง
21	ส่งเสริมให้ภิกษุสงฆ์ สามเณรได้มีโอกาส ออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาในที่ต่าง ๆ	3.36	1.18	ปานกลาง
รวม		3.18	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่า บทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ($3.29 \leq \bar{X} \leq 3.40$) มี 2 ข้อที่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก คือ การดำเนินการเผยแผ่ธรรมวิธีการแสดงพระธรรมเทศนา ($\bar{X} = 3.75$) และการดำเนินการเผยแผ่ธรรมวิธีการแสดงปาฐกถาภายในวัด ($\bar{X} = 3.74$) ส่วนข้อที่มีบทบาทอยู่ในระดับน้อย มี 3 ข้อ เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำปรากฏดังนี้ คือ การเผยแผ่ธรรมทางวิทยุ ($\bar{X} = 2.46$) การเผยแผ่ธรรมด้วยการมอบหนังสือธรรมะให้แก่องค์กรต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.44$) และการเผยแผ่ธรรมทางโทรทัศน์ ($\bar{X} = 2.27$)

1.2.3 ด้านการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ แสดงไว้ในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับปฏิบัติของบทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ด้านการศึกษา จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
22	จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ แผนกธรรมบาลี	2.28	1.65	น้อย

ข้อที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
23	จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ แผนกสามัญศึกษา	2.47	1.16	น้อย
24	จัดให้มีการฝึกอบรมแก่ศาสนิกชนทั่วไป	2.60	1.81	ปานกลาง
25	จัดอบรมจริยธรรมแก่ศาสนิกชนทั่วไป	2.59	1.41	ปานกลาง
26	จัดมอบทุนการศึกษาแก่ภิกษุสงฆ์ สามเณรที่สอบไล่ได้	2.53	1.66	ปานกลาง
27	จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาพระปริยัติธรรม	2.46	1.64	น้อย
28	ดำเนินการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกนักธรรม และธรรมศึกษา	2.44	1.05	น้อย
รวม		2.48	0.61	น้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

จากตารางที่ 11 พบว่า บทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัดด้านการศาสนศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีบทบาทอยู่ในระดับน้อย ($2.28 \leq \bar{X} \leq 2.47$) เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับ ปรากฏดังนี้ การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ แผนกสามัญศึกษา ($\bar{X} = 2.47$) การจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาพระปริยัติธรรม ($\bar{X} = 2.46$) การดำเนินการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกนักธรรม และธรรมศึกษา ($\bar{X} = 2.44$) ส่วนข้อนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ($2.53 \leq \bar{X} \leq 2.60$)

1.2.4 ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ แสดงไว้ในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับปฏิบัติของบทบาท
เจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ด้านการศึกษาสงเคราะห์ จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
29	จัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็ก และ เยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา	3.40	1.26	ปานกลาง
30	จัดตั้งศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อเป็นแหล่งเผยแผ่ศาสนาธรรมแก่ผู้เรียน ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	2.11	1.09	น้อย
31	จัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	2.34	1.12	น้อย
32	จัดให้มีการอบรมเด็กก่อนเกณฑ์ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม	2.40	1.12	น้อย
33	จัดให้มีการตั้งโรงเรียนเอกชนเพื่อการกุศลภายในวัด	1.51	0.53	น้อย
34	จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์เพื่อใช้ในการศึกษาสงเคราะห์	1.98	0.87	น้อย
35	สนับสนุนการศึกษาแก่นักเรียน และนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์	3.28	1.61	ปานกลาง
36	บริจาคทุนส่วนตัวของเจ้าอาวาสเพื่อการศึกษา แก่เด็กทั้งในโรงเรียนของรัฐและเอกชน	2.47	1.16	น้อย
37	ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่ใช้ในการเรียน การสอนด้วยทุนส่วนตัวของเจ้าอาวาส	2.73	1.71	ปานกลาง
รวม		2.47	0.51	น้อย

จากตารางที่ 12 พบว่า บทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด
ด้านการศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า

ส่วนใหญ่มีบทบาทอยู่ในระดับน้อย ($1.51 \leq \bar{X} \leq 2.47$) เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับ ปรากฏดังนี้ การบริจาคทุนส่วนตัวของเจ้าอาวาสเพื่อการศึกษาแก่เด็กทั้งในโรงเรียนของรัฐและเอกชน ($\bar{X} = 2.47$) การจัดให้มีการอบรมเด็กก่อนเกณฑ์เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 2.40$) และการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ($\bar{X} = 2.34$) ส่วนข้อนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ($2.73 \leq \bar{X} \leq 3.40$)

1.2.5 ด้านการสาธารณูปการ

ผลการวิเคราะห์ แสดงไว้ในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับปฏิบัติของบทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ด้านการสาธารณูปการ จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม Rajabhat Mahasarakham University รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
38	จัดให้มีการพัฒนาอาคารสถานที่	3.59	1.15	มาก
39	จัดให้มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสวยงามภายในวัด	3.55	1.17	มาก
40	บูรณปฏิสังขรณ์ศาลาการเปรียญ อาคารเรียนในเขตพุทธาวาส	3.57	1.14	มาก
41	บูรณปฏิสังขรณ์อุโบสถ วิหาร หอธรรม กุฏิในเขตของสงฆ์เพื่อให้เป็นสถานที่สบาย	3.62	1.17	มาก
42	ซ่อมแซมคูแลร์รักษาธารณสมบัติของวัด	3.55	1.18	มาก
43	จัดการศาสนสมบัติของวัดให้มีระบบ	2.90	1.79	ปานกลาง
44	ชาวบ้านและชุมชน มีส่วนร่วม ในการดูแลรักษาการสาธารณูปการในวัด	3.65	1.17	มาก
45	ประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่น ให้เข้าร่วมในการพัฒนาการสาธารณูปการในวัด	3.76	1.34	มาก
	รวม	3.52	0.88	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า บทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ด้านการสาธารณูปการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ มีบทบาทอยู่ในระดับมาก ($3.55 \leq \bar{X} \leq 3.76$) เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาลด 3 อันดับ ปากฎดังนี้ การประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการ สาธารณูปการในวัด ($\bar{X} = 3.76$) การชาวบ้านและชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา การสาธารณูปการในวัด ($\bar{X} = 3.65$) และการบูรณปฏิสังขรณ์อุโบสถ วิหาร หอธรรม กุฏิ ในเขตของสงฆ์เพื่อให้เป็นสถานที่สบาย ($\bar{X} = 3.62$) มีเพียงข้อเดียวที่มีบทบาท อยู่ในระดับ ปานกลาง คือ การจัดการศาสนสมบัติของวัดให้มีระบบ ($\bar{X} = 2.90$)

1.2.6 ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ แสดงไว้ในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับปฏิบัติของบทบาท เจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ด้านการสาธารณสงเคราะห์ จำแนกเป็นรายข้อ

Rajabhat Mahasarakham University

ข้อที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
46	อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการใช้วัด เป็นสถานที่บำเพ็ญกุศล	3.57	1.14	มาก
47	ช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยธรรมชาติ	3.62	1.17	มาก
48	สงเคราะห์ภิกษุสงฆ์ สามเณรในด้านปัจจัย เครื่องอาศัยของบรรพชิต	3.55	1.18	มาก
49	ช่วยเหลือวัดอื่นที่ประสบภัยและขาดแคลน	3.20	1.69	ปานกลาง
50	จัดทำโรงทานเพื่อสงเคราะห์ผู้ยากไร้	3.35	1.75	ปานกลาง
51	บริจาคทรัพย์ส่วนตัวเพื่อสร้างโรงพยาบาล สถานสงเคราะห์ของภิกษุสงฆ์ สามเณรที่อาพาธ	3.27	1.70	ปานกลาง
52	ชักชวนญาติโยมบริจาคทรัพย์เพื่อสาธารณสงเคราะห์	4.11	1.05	มาก
53	ให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการทำบุญ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	3.83	0.90	มาก

ข้อที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
54	ให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการบำเพ็ญกุศลตามประเพณีในท้องถิ่น	3.55	1.17	มาก
55	จัดพระสงฆ์ไปประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ได้รับนิมนต์	3.47	1.23	ปานกลาง
56	จัดงานรื่นเริง หรืองานหารายได้เพื่อสาธารณกุศล	3.62	1.17	มาก
57	จัดสรรบริเวณวัดให้มีห้องสมุดสำหรับประชาชน	2.48	1.70	น้อย
58	เป็นผู้นำในสร้างสาธารณประโยชน์กับท้องถิ่น	3.78	1.22	มาก
59	รวบรวมสิ่งของตลอดจนเงินทองจากผู้บริจาคไปให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย	3.73	1.65	มาก
60	อำนวยความสะดวกแก่หน่วยงานราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เข้ามาอาศัยวัด	3.60	1.17	มาก
61	ช่วยเหลือทางราชการจัดกิจกรรมในการป้องกันรักษาผู้เสพยาเสพติดให้โทษ	3.47	1.55	ปานกลาง
62	ช่วยประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางราชการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบ	3.65	1.66	มาก
	รวม	3.52	0.73	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า บทบาทของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ด้านสาธารณสงเคราะห์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก ($3.60 \leq \bar{X} \leq 3.78$) เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับ ปากฎดังนี้ เป็นผู้นำในสร้างสาธารณประโยชน์กับท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.78$) การรวบรวมสิ่งของตลอดจนเงินทองจากผู้บริจาคไปให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย ($\bar{X} = 3.73$) และการช่วยประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางราชการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.65$) สำหรับข้อที่มีบทบาทอยู่ในระดับน้อย คือ การจัดสรรบริเวณวัดให้มีห้องสมุดสำหรับประชาชน ($\bar{X} = 2.48$) ส่วนข้อนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับปฏิบัติของบทบาท
เจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด ตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร
และคณะกรรมการบริหารวัด โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ด้าน ที่	การบริหาร จัดการวัดด้าน	เจ้าอาวาส (n = 30)			ภิกษุสามเณร (n = 243)			คณะกรรมการ (n = 56)		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	การปกครอง	3.70	0.59	มาก	3.56	0.68	มาก	3.34	0.56	ปานกลาง
2	การเผยแผ่ศาสนาธรรม	3.27	0.48	ปานกลาง	3.12	0.84	ปานกลาง	3.36	0.43	ปานกลาง
3	การศาสนศึกษา	2.53	0.39	ปานกลาง	2.48	0.67	น้อย	2.44	0.36	น้อย
4	การศึกษาสงเคราะห์	2.47	0.47	น้อย	2.47	0.55	น้อย	2.49	0.33	น้อย
5	การสาธารณูปการ	3.39	0.62	ปานกลาง	3.53	0.94	มาก	3.56	0.73	มาก
6	การสาธารณ สงเคราะห์	3.61	0.74	มาก	3.50	0.74	ปานกลาง	3.57	0.68	มาก
รวม		3.23	0.37	ปานกลาง	3.17	0.40	ปานกลาง	3.21	0.37	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาท
ของเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด จำแนกตามสถานภาพ ดังนี้

เจ้าอาวาสมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการ
การวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าเจ้าอาวาสมีระดับปฏิบัติในระดับมาก
ใน 2 ด้าน คือ บทบาทด้านการปกครอง ($\bar{X}=3.70$) และบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์
($\bar{X}=3.61$) และสำหรับด้านที่มีระดับปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย
จากสูงไปหาลำดับ ได้ดังนี้ ด้านการสาธารณูปการ ($\bar{X}=3.39$) ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม
($\bar{X}=3.27$) และ ด้านการศาสนศึกษา ($\bar{X}=2.53$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับปฏิบัติ
อยู่ในระดับน้อย คือด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\bar{X}=2.47$)

สำหรับภิกษุสามเณร มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทเจ้าอาวาสในการ
บริหารจัดการวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าเจ้าอาวาสมีระดับปฏิบัติในระดับ
มาก จำนวน 2 ด้าน คือบทบาทด้านการปกครอง ($\bar{X}=3.56$) และบทบาทด้านการสาธารณูปการ
($\bar{X}=3.53$) สำหรับด้านที่มีระดับปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูง

ไปหาค่า ได้ดังนี้ ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ($\bar{X}=3.50$) และด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ($\bar{X}=3.12$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่เหลือมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการศาสนศึกษา ($\bar{X}=2.48$) และด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\bar{X}=2.47$) ตามลำดับ

ส่วนคณะกรรมการบริหารจัดการวัด มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทเจ้าอาวาสในการบริหารจัดการวัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าเจ้าอาวาสมีระดับปฏิบัติในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน คือด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ($\bar{X}=3.57$) และด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\bar{X}=3.56$) มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ($\bar{X}=3.36$) และด้านการปกครอง ($\bar{X}=3.34$) คือบทบาทด้านการปกครอง ($\bar{X}=3.56$) และบทบาทที่มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\bar{X}=2.49$) และด้านการศึกษา ($\bar{X}=2.44$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทการบริหารจัดการวัดตามความคิดเห็นของเจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร และคณะกรรมการบริหารวัด ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

2.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการบริหารจัดการวัดระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ แสดงไว้ในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของเจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร และคณะกรรมการบริหารวัดที่มีต่อบทบาทในการบริหารจัดการวัด โดยรวม

แหล่งความแปรปรวน (Sources of Variation)	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)	DF	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสอง (Mean of Square)	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	0.278	2	0.139	0.993	0.372
ภายในกลุ่ม	45.697	326	0.140		
รวม	45.975	328			

หมายเหตุ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่า F_{2,326} ที่เปิดได้จากตาราง เท่ากับ 3.030

จากตารางที่ 16 พบว่า ค่า F ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.993 น้อยกว่าค่า F จากตาราง แปลความได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการบริหารจัดการวัด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการบริหารจัดการวัด จำแนกเป็นรายด้านโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังตารางที่ 17 – 24

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของเจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร และคณะกรรมการบริหารวัดที่มีต่อบทบาทในการบริหารจัดการวัด ด้านการปกครอง

แหล่งความแปรปรวน (Sources of Variation)	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)	DF	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสอง (Mean of Square)	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	3.164	2	1.582	3.679	0.026
ภายในกลุ่ม	140.197	326	0.430		
รวม	143.361	328			

หมายเหตุ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่า $F_{2, 326}$ ที่เปิดได้จากตาราง เท่ากับ 3.030

จากตารางที่ 17 พบว่า ค่า F ที่คำนวณได้เท่ากับ 3.679 มากกว่าค่า F จากตาราง แปลความได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการบริหารจัดการวัด ด้านการปกครอง แตกต่างกันอย่างน้อย 2 กลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เพื่อให้ทราบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างคู่ใดมีความแตกต่าง จึงได้ทดสอบรายคู่โดยใช้วิธี Turkey's Honestly Significance Difference Test การทดสอบปรากฏผลดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีสถานภาพต่างกันเกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการวัด ด้านการปกครอง

สถานภาพ	เจ้าอาวาส ($\bar{X} = 3.70$)	ภิกษุสามเณร ($\bar{X} = 3.56$)	คณะกรรมการ ($\bar{X} = 3.34$)
เจ้าอาวาส ($\bar{X} = 3.70$)	-	0.14	0.36*
ภิกษุสามเณร ($\bar{X} = 3.56$)	-	-	0.22

* หมายถึง ผลต่างของค่าเฉลี่ยคู่นี้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 18 พบว่า ความคิดเห็นของคณะกรรมการและเจ้าอาวาสเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเจ้าอาวาสมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากกว่าคณะกรรมการ ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องดังกล่าวระหว่างเจ้าอาวาสกับภิกษุสามเณร และระหว่างภิกษุสามเณรกับคณะกรรมการ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของเจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร และคณะกรรมการบริหารวัดที่มีต่อบทบาทในการบริหารจัดการวัด ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม

แหล่งความแปรปรวน (Sources of Variation)	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)	DF	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสอง (Mean of Square)	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	2.823	2	1.411	2.461	0.087
ภายในกลุ่ม	186.955	326	0.573		
รวม	189.778	328			

หมายเหตุ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่า $F_{2,326}$ ที่เปิดได้จากตาราง เท่ากับ 3.030

จากตารางที่ 19 พบว่า ค่า F ที่คำนวณได้เท่ากับ 2.461 น้อยกว่าค่า F จากตารางแปลความได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการบริหารจัดการวัด ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของเจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร และคณะกรรมการบริหารวัดที่มีต่อบทบาทในการบริหารจัดการวัด ด้านการศาสนศึกษา

แหล่งความแปรปรวน (Sources of Variation)	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)	DF	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสอง (Mean of Square)	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	1.880	2	0.940	2.578	0.077
ภายในกลุ่ม	118.851	326	0.365		
รวม	120.731	328			

หมายเหตุ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่า $F_{2, 326}$ ที่เปิดได้จากตารางเท่ากับ 3.030

จากตารางที่ 20 พบว่า ค่า F ที่คำนวณได้เท่ากับ 2.578 น้อยกว่าค่า F จากตารางแปลความได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการบริหารจัดการวัด ด้านการศาสนศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 21 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของเจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร และคณะกรรมการบริหารวัดที่มีต่อบทบาทในการบริหารจัดการวัด ด้านการศึกษาสงเคราะห์

แหล่งความแปรปรวน (Sources of Variation)	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)	DF	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสอง (Mean of Square)	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	0.024	2	0.012	0.047	0.955
ภายในกลุ่ม	84.955	326	0.261		
รวม	84.979	328			

หมายเหตุ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่า $F_{2, 326}$ ที่เปิดได้จากตารางเท่ากับ 3.030

จากตารางที่ 21 พบว่า ค่า F ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.047 น้อยกว่าค่า F จากตารางแปลความได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการบริหารจัดการวัด ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 22 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น
ของเจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร และคณะกรรมการบริหารวัดที่มีต่อบทบาทในการ
บริหารจัดการวัด ด้านการสาธารณูปการ

แหล่งความแปรปรวน (Sources of Variation)	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)	DF	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสอง (Mean of Square)	F	P- value
ระหว่างกลุ่ม	0.625	2	0.312	0.401	0.670
ภายในกลุ่ม	253.829	326	0.779		
รวม	254.454	328			

หมายเหตุ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่า $F_{2, 326}$ ที่เปิดได้จากตาราง เท่ากับ 3.030

จากตารางที่ 22 พบว่า ค่า F ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.401 น้อยกว่าค่า F จากตาราง
แปลความได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการบริหารจัดการวัด
ด้านการสาธารณูปการ ไม่แตกต่างกัน

Rajabhat Mahasarakham University

ตารางที่ 23 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น
ของเจ้าอาวาส ภิกษุสามเณร และคณะกรรมการบริหารวัดที่มีต่อบทบาทในการ
บริหารจัดการวัด ด้านการสาธารณสงเคราะห์

แหล่งความแปรปรวน (Sources of Variation)	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)	DF	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสอง (Mean of Square)	F	P- value
ระหว่างกลุ่ม	0.439	2	0.219	0.408	0.665
ภายในกลุ่ม	175.177	326	0.537		
รวม	175.616	328			

หมายเหตุ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่า $F_{2, 326}$ ที่เปิดได้จากตาราง เท่ากับ 3.030

จากตารางที่ 23 พบว่า ค่า F ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.408 น้อยกว่าค่า F จากตาราง
แปลความได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทในการบริหารจัดการวัด
ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัด

ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ในที่นี้ได้แยกกล่าวเป็น 2 หัวข้อ แต่ละหัวข้อมีประเด็นย่อยอยู่ 6 ประเด็น ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการวัด

3.1.1 ด้านการปกครอง

ปรากฏดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ความถี่ของปัญหาในการบริหารจัดการวัดด้านการปกครอง

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
1	ภิกษุสงฆ์ไม่ค่อยได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ทั้งปริยัติและปฏิบัติ ทำให้เป็นปัญหาในการปกครอง	11
2	ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากผู้ได้บังคับบัญชา	6
3	ขาดการประสานงานทั้งภายในและนอกวัด	5
4	มีการประชุมน้อยมาก	3
5	การปกครองยังหย่อนยานเกินไปเพราะมีพระภิกษุสามเณรประพฤติตามใจตนเอง	2
6	เจ้าอาวาสไม่เข้มงวดในการปกครอง	1
7	เจ้าอาวาสปกครองแบบไม่กระจายอำนาจ	1
8	พระภิกษุสามเณรบางรูปไม่ไปโรงเรียนแต่ก็ไม่ได้รับการลงโทษ	1
9	พระภิกษุสามเณรบางรูปหนีเรียนไปเล่นเกมส์ แต่ก็ไม่ได้รับการลงโทษ	1
10	เจ้าอาวาสไม่แจ้งระเบียบของวัด	1
11	เจ้าอาวาสไม่ค่อยมีเวลาในการบริหารงานปกครอง เนื่องจากมีกิจนิมนต์มาก	1
13	มีพระภิกษุสามเณรในวัดจำนวนมากทำให้ยากแก่การปกครอง	1
14	การปกครองยึดติดเครือญาติ	1
15	พระภิกษุสามเณรที่มาจากต่างถิ่นทำให้ยากแก่การปกครอง	1

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
16	พระภิกษุสามเณรที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศก่อปัญหา บางประการที่ทำให้ยากแก่การปกครอง	1
17	ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการปกครอง	1

จากตารางที่ 24 พบว่า ปัญหาในการบริหารจัดการวัดด้านการปกครองที่มีความถี่มากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏดังนี้ ภิกษุสงฆ์ไม่ค่อยได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ทั้งปริยัติและปฏิบัติทำให้เป็นปัญหาในการปกครอง ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากผู้ได้บังคับบัญชา และขาดการประสานงานทั้งภายในและนอกวัด

3.1.2 ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม

ปรากฏดังตารางที่ 25

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตารางที่ 25 ความถี่ของปัญหาในการบริหารจัดการวัดด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
1	ขาดงบประมาณในการดำเนินการเผยแผ่ศาสนาธรรม	24
2	ญาติโยมไม่มีความสนใจใฝ่ในธรรม หรือไม่มีเวลาเข้าวัดฟังธรรม	16
3	โรงเรียนไม่นิมนต์พระสงฆ์ให้ไปสอนนักเรียนในโรงเรียน	15
4	ชาวบ้านถวายทานน้อยทำให้การดำเนินงานเผยแผ่ธรรมะไม่ต่อเนื่อง	13
5	พระภิกษุที่มีพรภยาน้อยไม่มีโอกาสได้แสดงธรรม	6
6	สามเณรไม่มีเวลาเผยแผ่ธรรมะ เพราะติดเรียน	4
7	พระสงฆ์ขาดศรัทธาไม่สำรวจในพระวินัย	3
8	ไม่สะดวกในการเดินทางเพื่อเผยแผ่ธรรม	2
9	พระภิกษุสามเณรมีน้อยทำให้เผยแผ่ธรรมไม่ทั่วถึง	1
10	การเผยแผ่ธรรมะเป็นไปแบบตามมีตามเกิด	1
11	พระสงฆ์ขาดความรู้ในทางธรรม	1

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
12	ไม่มีหนังสือธรรมะเพื่อศึกษาและบริการประชาชน	1
13	ไม่มีโอกาสเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์	1
14	ขาดการส่งเสริมจากรัฐ	1
15	ขาดผู้ให้ความอุปถัมภ์และศาสนทายาทที่ดีที่จะสืบต่อศาสนา	1
16	เจ้าอาวาสเทศน์ไม่เป็นและไม่ส่งเสริมให้พระลูกวัดเทศน์	1

จากตารางที่ 25 พบว่า ปัญหาในการบริหารจัดการวัดด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมที่มีค่ามากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏดังนี้ ขาดงบประมาณในการดำเนินการเผยแผ่ศาสนาธรรม ญาติโยมไม่มีความสนใจใฝ่ในธรรม หรือไม่มีเวลาเข้าวัดฟังธรรม และโรงเรียนไม่อาราธนานิมนต์พระสงฆ์ให้ไปสอนนักเรียนในโรงเรียน

3.1.3 ด้านการศึกษา

ปรากฏตารางที่ 26 asarakham University

ตารางที่ 26 ความถี่ของปัญหาในการบริหารจัดการวัดด้านการศึกษา

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
1	ขาดงบประมาณในการจัดการศึกษาแก่ภิกษุสงฆ์	29
2	ภิกษุสงฆ์ขาดความรู้ความเข้าใจในพระธรรมวินัย	20
3	ขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถ	14
4	พระภิกษุสามเณรขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียน	13
5	โรงเรียนขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน	10
6	โรงเรียนมีคอมพิวเตอร์ให้บริการไม่เพียงพอ	9
7	สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนพระภิกษุสามเณรไม่เพียงพอ	8
8	การเรียนการสอนส่วนใหญ่จัดบรรยายในห้องเรียน	5
9	การสอนภาคปฏิบัติมีน้อยมาก	3

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
10	การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นระบบไม่มีตารางสอน	1
11	ไม่มีครูสอนและไม่มีวิทยุสามเณรเรียน	1
12	วิทยุสามเณรชอบหนีเรียนไปเล่นเกมส้อมพิวเตอร์	1
13	วิทยุสามเณรที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศก่อปัญหาเวลาเรียน	1
14	วิธีการสอนของครูกำหนดให้ศึกษาตามตำรา วิทยุสามเณรมีส่วนร่วมน้อยในกิจกรรมการเรียน	1

จากตารางที่ 26 พบว่า ปัญหาในการบริหารจัดการวัดด้านการศาสนศึกษาที่มีความถี่มากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏดังนี้ ขาดงบประมาณในการจัดการศึกษาแก่ภิกษุสงฆ์ วิทยุสงฆ์ขาดความรู้ความเข้าใจในพระธรรมวินัย และขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถ

3.1.4 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ชักุมมหาสารคาม

ปรากฏดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ความถี่ของปัญหาในการบริหารจัดการวัดด้านการศึกษาสงเคราะห์

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
1	ห้องสมุดของวัดขาดแคลนหนังสือธรรมะ	14
2	ห้องสมุดของวัด ไม่มีหนังสือธรรมะที่ดี ๆ	13
3	ขาดแคลนงบประมาณในการจัดสร้างห้องสมุด	13
4	ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้พระสงฆ์เข้าไปสอนนักเรียน มีแต่มาขอบริจาคจากทางวัด	11
5	ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด	10
6	รัฐ หรือหน่วยงานต้นสังกัดไม่ส่งเสริมการจัดการศึกษา สงเคราะห์ ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องที่หลากหลายที่เกี่ยวข้องต้องตระหนัก	8
7	วัดไม่มีศักยภาพในการไปสงเคราะห์โรงเรียน	3

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
8	ขาดบุคลากรคือพระที่มีความรู้ไปสอนนักเรียน	2
9	วัดก็ยังคงต้องการพัฒนาอีกหลายอย่างจึงให้บริจาคนำแท่งทางโรงเรียนน้อย ถ้าวัดมีมากก็จะให้มาก	1
10	ขาดการประสานงานระหว่างวัดและโรงเรียน	1
11	โรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับวัด	1
12	ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่จะบริจาคให้นักเรียน	1
13	ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จะไปส่งเคราะห์นักเรียน	1
14	ผู้อุปถัมภ์วัดมีจำนวนน้อย	1

จากตารางที่ 27 พบว่า ปัญหาในการบริหารจัดการวัดด้านการศึกษาสงเคราะห์ที่มีความถี่มากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏดังนี้ ห้องสมุดของวัดขาดแคลนหนังสือธรรมะ ห้องสมุดของวัดไม่มีหนังสือธรรมะที่ดี ๆ และขาดแคลนงบประมาณในการจัดสร้างห้องสมุด

Rajabhat Mahasarakham University

3.1.5 ด้านการสาธารณูปการ

ปรากฏดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ความถี่ของปัญหาในการบริหารจัดการวัดด้านสาธารณูปการ

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
1	ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของทุกฝ่าย	5
2	รัฐไม่ค่อยเข้ามาดูแลและจัดสรรงบประมาณให้	3
3	การสร้างสิ่งก่อสร้างเป็นไปเพื่อแข่งขันบารมีของผู้สร้าง	2
4	วัดกับบ้านอยู่ใกล้กันเกินไปทำให้ไม่มีความสงบเท่าที่ควร	1
5	วัดไม่มีกำแพงทำให้มีแม่ค้ามาขายของในยามวิกาล	1
6	พระภิกษุสามเณรมีจำนวนมากทำให้วัดชำระค่าน้ำค่าไฟรายเดือนเป็นจำนวนมาก	1
7	กุฏิในวัดไม่เป็นระเบียบ	1

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
8	วัดขนาดเล็กขาดงบประมาณในการดำเนินงานก่อสร้างการสาธารณูปการ	1
9	หน่วยงานต้นสังกัดไม่ใช้งบ หรือให้แต่จำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการบูรณปฏิสังขรณ์วัด	1
10	พระภิกษุสามเณรจำนวนน้อยขาดบุคลากรในการดำเนินงานด้านนี้	1
11	ความไม่ต่อเนื่องของการดำเนินงาน เนื่องจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาค จตุปัจจัยไม่ต่อเนื่อง	1

จากตารางที่ 28 พบว่า ปัญหาในการบริหารจัดการวัดด้านการสาธารณูปการที่มีความถี่มากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏดังนี้ ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของทุกฝ่าย รัฐไม่ค่อยเข้ามาดูแลและจัดสรรงบประมาณให้ และการสร้างสิ่งก่อสร้างเป็นไปเพื่อแข่งขันบารมีของผู้สร้าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

3.1.6 ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ปรากฏดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ความถี่ของปัญหาในการบริหารจัดการวัดด้านการสาธารณสงเคราะห์

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
1	วัดขาดแคลนทุนทรัพย์ในการดำเนินงานด้านนี้	9
2	พระภิกษุสามเณรมีภูมิปัญญาต่างกัน เวลาอาหารไม่มีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล	6
3	เจ้าอาวาสและกรรมการวัดมีความเห็นบางประการไม่ตรงกันเกี่ยวกับการสงเคราะห์แก่สาธุชน	2
4	ไม่มีโรงทานแก่ผู้ยากไร้	1
5	วัดขนาดเล็กได้รับการอุปถัมภ์จากชาวบ้านน้อย จึงสงเคราะห์คิณน้อย	1
6	ยังมีบางวัดสะสมวัตถุ	1

จากตารางที่ 29 พบว่า ปัญหาในการบริหารจัดการวัดด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ที่มีความถี่มากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏดังนี้ วัดขาดแคลนทุนทรัพย์ในการดำเนินงานด้านนี้ พระภิกษุสามเณรมีภูมิลำเนาต่างถิ่น เวลาอาพาธไม่มีค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และเจ้าอาวาสและกรรมการวัดมีความเห็นบางประการไม่ตรงกันเกี่ยวกับการสงเคราะห์แก่สาธารณะ

3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัด

กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัด ดังแสดงไว้ในตารางที่ 30

3.2.1 ด้านการปกครอง

ปรากฏดังตารางที่ 30

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 ตารางที่ 30 ความถี่ของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัดด้านการปกครอง

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
1	สำนักพุทธศาสนาควรสนับสนุนการพัฒนาพระสงฆ์ให้มี ความก้าวหน้าทั้งทางธรรมและสมณศักดิ์	11
2	พระสงฆ์ฝ่ายปกครองระดับสูงควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ พัฒนาภิกษุสงฆ์ให้มีความรู้ทั้งปริยัติและปฏิบัติอย่างทั่วถึง	8
3	เจ้าอาวาสควรเข้มงวดกับพระภิกษุสามเณรมากกว่านี้	5
4	เจ้าอาวาสควรลงโทษพระภิกษุสามเณรที่ไม่ปฏิบัติตามกฎของวัด	2
5	ควรจัดให้มีการประชุมพระสังฆาธิการมากกว่าที่เป็นอยู่	1
6	ควรเน้นให้พระภิกษุสามเณรได้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยให้มาก	1
7	เจ้าอาวาสควรปกครองพระภิกษุสามเณรแบบกระจายอำนาจ	1
8	ควรเขียนระเบียบของวัดเป็นลายลักษณ์อักษร	1
9	เจ้าอาวาสควรแบ่งเวลาในการรับกิจนิมนต์ และเวลาในการศึกษา ปัญหาของวัดให้เหมาะสม	1
10	ควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปกครอง	1

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
11	ควรกระจายจำนวนพระภิกษุสามเณรออกไปอยู่วัดใกล้เคียงหรือวัดรอบนอกอำเภอเมือง	1
12	ควรมีกระบวนการคัดสรร หรือกำหนดคุณลักษณะของผู้ที่จะมาบรรพชา หรืออุปสมบท และปฏิบัติตามข้อกำหนดนั้นอย่างเคร่งครัด	1

จากตารางที่ 30 พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัดด้านการปกครองที่มีความถี่มากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏดังนี้ สำนักพุทธศาสนาควรสนับสนุนการพัฒนาพระสงฆ์ให้มีความก้าวหน้าทั้งทางธรรมและสมณศักดิ์ พระสงฆ์ฝ่ายปกครองระดับสูงควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาภิกษุสงฆ์ให้มีความรู้ทั้งปริยัติและปฏิบัติอย่างทั่วถึง และเจ้าอาวาสควรเข้มงวดกับพระภิกษุสามเณรมากกว่านี้

Rajabhat Mahasarakham University

3.2.2 ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม

ปรากฏดังตารางที่ 31

ตารางที่ 31 ความถี่ของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัดด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
1	รัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติในการเผยแผ่ศาสนาธรรม	23
2	พระสงฆ์ควรพัฒนาตนให้มีความรอบรู้ทั้งทางโลก และทางธรรม ให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อให้สามารถเผยแผ่ศาสนาธรรมแก่ศาสนิกชนได้	20
3	สำนักพระพุทธศาสนาควรมินโยบายให้พุทธศาสนิกชนไปวัดในวันหยุดทุกสัปดาห์เพื่อปฏิบัติธรรม	11

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
4	พระสงฆ์ควรครองตนตามหลักธรรมวินัยก่อนจึงเป็นผู้ให้คำสอนกับบุคคลอื่น	10
5	พระสงฆ์ควรจัดโครงการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่ออบรมเยาวชน	9
6	พระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรอบรมธรรมะในสถานศึกษา	8
7	วัดและโรงเรียนควรร่วมมือกันอบรมธรรมะแก่นักเรียนเพื่อให้เด็กเหล่านั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสัมมาทิฐิในการดำรงชีวิต	6
8	วัดควรเป็นศูนย์กลางในการสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน	5
9	วัดควรปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเข้าใจศาสนาธรรมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4
10	พระสงฆ์ควรศึกษาพระธรรมให้ถึงแก่นจึงจะสามารถนำสิ่งที่ศึกษามาถ่ายทอดให้กับชาวบ้านได้	3
11	วัดที่อยู่ภายในตำบลเดียวกัน ควรจัดให้มีการเผยแผ่ธรรมะร่วมกันในระดับตำบล	2
12	ควรตั้งทีมเผยแผ่ธรรมะหลาย ๆ ทีม	2
13	เจ้าอาวาสควรฝึกให้พระลูกวัดได้มีโอกาสดูออกเทศน์บ้าง	1
14	ควรเปิดโอกาสให้ภิกษุสามเณรที่มีพรยาน้อยได้มีโอกาสดูแสดงธรรมบ้างบางโอกาส	1
15	ควรประสานงานกับหน่วยงานทางราชการเพื่อขออบรมเยาวชนในโรงเรียน	1
16	ควรจัดหารถมาเพิ่มเติมในการออกไปเผยแผ่ธรรมะ	1
17	ควรจัดการศาสนศึกษาให้ดี แล้วจะทำให้พระภิกษุสามเณรมีความสามารถในการเผยแผ่ธรรมะ	1
18	จัดหาหนังสือธรรมะมาไว้ในวัดให้มากขึ้นเพื่อศึกษาและเผยแผ่	1
19	ควรเผยแผ่ธรรมะในวันธรรมสวนะ	1
20	รัฐควรส่งเสริมกิจกรรมการเผยแผ่ศาสนาธรรม โดยจัดสรรงบประมาณ หรือวัสดุอุปกรณ์มาให้	1

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
21	พระควรเป็นแบบอย่างที่ดี และญาติโยมเองก็ควรหาโอกาสเข้าวัดฟังธรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	1
22	พระควรศึกษาธรรมะให้ดีก่อนจึงสอนญาติโยม	1
23	วัดควรจัดกิจกรรมที่น่าสนใจเพื่อดึงญาติโยมเข้าวัดฟังธรรม	1

จากตารางที่ 31 พบว่า แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารจัดการวัดด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ที่มีค่ามากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏดังนี้ รัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติในการเผยแผ่ศาสนาธรรม พระสงฆ์ควรพัฒนาตนให้มีความรอบรู้ทั้งทางโลก และทางธรรมให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อให้สามารถเผยแผ่ศาสนาธรรมแก่ศาสนิกชนได้ และ สำนักพระพุทธศาสนาควรมีนโยบายให้พุทธศาสนิกชนไปวัดในวันหยุดทุกสัปดาห์เพื่อปฏิบัติธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3.1.3 ด้านการศึกษา

ปรากฏดังตารางที่ 32

ตารางที่ 32 ความถี่ของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัดด้านการศึกษา

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
1	รัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาแก่ภิกษุสงฆ์	31
2	ภิกษุสามเณรควรศึกษาหลักธรรมทั้งปริยัติและปฏิบัติให้ถ่องแท้	12
3	จัดให้มีครูผู้สอนศาสนาอย่างเพียงพอ	8
4	ควรปรับปรุงระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ให้เหมาะกับสภาพการณ์ปัจจุบัน	7
5	ควรจัดหาทุนการศึกษาไว้เพียงพอเพียงกับจำนวนพระภิกษุสามเณรที่มีความสนใจในพระพุทธศาสนา	6

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
6	ควรจัดตั้งกองทุนสำหรับผู้เรียนดีแต่ยากจน เช่น ผู้ที่สอบบาลีได้ควรได้รับทุนสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	5
7	รัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาแก่ภิกษุสงฆ์	5
8	หน่วยงานระดับสูงควรให้ความสำคัญมากกว่านี้ ไม่ควร โกงเงินค่ารายหัวของนักเรียน	4
9	ควรจัดการขึ้นเด็ดขาดกับภิกษุสามเณรที่ขาดเรียน หรือหนีเรียนไปเล่นเกมคอมพิวเตอร์	3
10	จัดหาสถานที่เรียนให้เพียงพอ	3
11	จัดให้มีรถรับส่งพระภิกษุสามเณรเพื่อไปเรียนหนังสือ	3
12	จัดให้ครูผู้สอนศาสนศึกษาอย่างเพียงพอ	3
13	จัดให้มีตารางสอนอย่างเป็นระบบ	3
14	พระสงฆ์ควรศึกษาธรรมให้ลึกซึ้ง	2
15	กิจกรรมการเรียนการสอนควรมีภาคปฏิบัติมากกว่าที่เป็นอยู่	2
16	ควรจัดการขึ้นเด็ดขาดกับพระภิกษุสามเณรที่ชอบหนีเรียนไปเล่นเกม	2
17	ไม่ควรอนุญาตให้ผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา	2
18	อาจารย์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์	2
19	อาจารย์ควรมีการวางแผนการสอนทั้งระยะสั้นและระยะยาว	1
20	ควรจัดให้มีการอบรมธรรมะ หรือรักษาศีล ภาวนา อย่างเคร่งครัดในช่วงเข้าพรรษา	1
21	ควรได้มีการจัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียน หรือมีการศึกษาคูงานในวัดที่มีพระสุปฏิปันโนด้วย	1
22	ควรดึงเอกชนมาร่วมให้ทุนการศึกษาแก่ภิกษุสามเณรที่เรียนดี	1
23	ควรจัดให้มีการอบรมกรรมฐานกันอย่างจริงจังประกอบกับทางปรีชาติ เพื่อสร้างจิตสำนึกของการออกบวชให้คงอยู่และเพิ่มพูน	1

จากตารางที่ 32 พบว่า แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารจัดการวัดด้านการศาสนาศึกษาที่มีความถี่มากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏดังนี้ รัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาแก่ภิกษุสงฆ์ ภิกษุสามเณรควรศึกษาหลักธรรมทั้งปริยัติและปฏิบัติให้ถ่องแท้ และจัดให้มีครูผู้สอนศาสนศึกษาอย่างเพียงพอ

3.2.4 ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ปรากฏดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ความถี่ของแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารจัดการวัดด้านการศึกษาสงเคราะห์

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
1	รัฐควรสนับสนุนให้พระสงฆ์ได้อบรมแก่เยาวชนตั้งแต่วัยเยาว์	9
2	ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อให้โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์สามารถดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง	9
3	รัฐควรสนับสนุนการปรับปรุงวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	8
4	รัฐควรจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างห้องสมุด	6
5	สำนักพุทธศาสนาควรจัดหาและส่งหนังสือธรรมะของพระอาจารย์ที่นำเชื่อถือมาให้ทางวัดเพื่อให้พระสงฆ์ได้ศึกษา	5
6	ควรพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งปฏิบัติธรรม	3
7	ควรปรับปรุงวัดให้เป็นแหล่งการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน	2
8	ผู้บริหารโรงเรียนควรนิมนต์พระสงฆ์ในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน หรือทั้งวัดและโรงเรียนควรประสานงานกันเพื่อการนี้	1
9	โรงเรียนควรมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ	1

จากตารางที่ 33 พบว่า แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารจัดการวัดด้านการศึกษาสงเคราะห์ ที่มีความถี่มากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏดังนี้ รัฐควรสนับสนุนให้พระสงฆ์ได้อบรมแก่เยาวชนตั้งแต่วัยเยาว์ ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อให้โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์สามารถดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง และรัฐควรสนับสนุนการปรับปรุงวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

3.2.5 ด้านการสาธารณูปการ

ปรากฏดังตารางที่ 34

ตารางที่ 34 ความถี่ของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัดด้านการสาธารณูปการ

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
1	รัฐควรมีนโยบายสนับสนุนการสาธารณูปการที่ชัดเจนและต่อเนื่อง	12
2	พระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการปรับปรุงวัดให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่สงบและร่มรื่น	10
3	ในการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับไม่ควรก่อสร้างเพื่อสะสมวัตถุ หรือเพื่อแข่งขันบารมีกัน	7
4	วัดควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	6
5	คณะสงฆ์ควรจัดสรรค่าสาธารณูปโภคมาให้ทางวัดตามจำนวนพระภิกษุสามเณร	5
6	เจ้าอาวาสและคณะกรรมการควรได้มีการวางแผนก่อนจะดำเนินการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างใด ๆ ภายในวัดจะทำให้พื้นที่ หรือบริเวณวัดเป็นสัดส่วนเรียบร้อยและสวยงาม	4
7	ควรหาวิธีการชักชวนสาธุชนให้เห็นความสำคัญในการร่วมบริจาคทรัพย์เพื่อนำมาใช้เพื่อการนี้	3
8	ควรก่อสร้างกำแพงวัดเพื่อแบ่งเขตวัดอย่างชัดเจน	1
9	ควรสร้างกำแพงเพื่อไม่ให้แม่ค้าเข้ามาขายของในยามวิกาล	1

จากตารางที่ 34 พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัดด้านการสาธารณูปการที่มีความถี่มากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏดังนี้ รัฐควรมีนโยบายสนับสนุนการสาธารณูปการที่ชัดเจนและต่อเนื่อง วัดควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และในการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับไม่ควรก่อสร้างเพื่อสะสมวัตถุ หรือเพื่อแข่งขันบารมีกัน

3.2.6 ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์

ปรากฏดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 ความถี่ของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัด
ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	วัดควรเป็นศูนย์รวมในการสร้างสามัคคีธรรมในชุมชน	13
2	วัดควรเป็นศูนย์กลางที่สามารถชี้แนะทิศทางที่ถูกต้องที่ควร ในการพัฒนาชุมชนได้	12
3	ไม่ควรสะสมวัตถุเกินไปต้องรู้จักเอื้อเพื่อชุมชนอย่าเห็นแก่ตัว	6
4	ชาวบ้านและวัดควรเป็นที่พึ่งซึ่งกันและกัน หรือต่างก็สงเคราะห์กัน	4
5	รัฐ หรือวัดควรจัดสวัสดิการคำปรึกษาพยาบาลแก่ภิกษุสามเณร ที่อาพาธ	3
6	เจ้าอาวาสไม่มีเวลาดำเนินงานด้านนี้	2
7	เจ้าอาวาสสนใจงานส่วนตัวมากเกินไป ไม่มีเวลาในการสงเคราะห์ ชาวบ้าน และเด็ก	1
8	การดำเนินงานด้านนี้ต้องปรึกษาหารือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	1

จากตารางที่ 35 พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการวัดด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ที่มีความถี่มากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏดังนี้ วัดควรเป็นศูนย์รวมในการสร้างสามัคคีธรรมในชุมชน วัดควรเป็นศูนย์กลางที่สามารถชี้แนะทิศทางที่ถูกต้องที่ควรในการพัฒนาชุมชนได้ และไม่ควรสะสมวัตถุเกินไปต้องรู้จักเอื้อเพื่อชุมชนอย่าเห็นแก่ตัว